

2. Бобровська О.Ю. Сталій розвиток територій: виклики та можливості: монографія / Бобровська О. Ю., Крушельницька Т., А., Прокопенко Л. Л. [та ін.]; за заг. ред. О. Ю. Бобровської. – Міжнародний центр досліджень, освіти та навчання. МТÜ, Таллінн, Естонія, 2021. – 234 с.
3. Васильченко Г. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІЕН ЕЙ», 2015. – 256 с.
4. Пустова С. О. Соціо-екологічні дослідження як інструмент розробки стратегії переходу до сталого розвитку сільської громади / С. О. Пустова // Видавничий дім «Гельветика». – 2022. – №1 (40). – С. 160-164.
5. Про охорону навколишнього природного середовища: закон України № 2321-ІХ від 20.06.2022 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – Оф. вид. від 1991, № 41, ст. 547, станом на 09.09.2022. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.
6. Кулінська А.В. Підходи до визначення комплексу інструментів політики стимулювання регіонального соціально-економічного розвитку./ А.В. Кулінська, Ю.О. Цуркаль // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2019. – № 5 (45). – С. 73-79. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2019/No5/73.pdf>.
7. Dobrianska N.A. Ensuring investment and infrastructural development of the united territorial communities of the region in the conditions of decentralization of power / N.A. Dobrianska, L.A. Torishnya, D.A. Bukovskyi // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2021. – № 4 (56). – С. 39-46. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/files/archive/2021/No4/39.pdf>.
8. Балан О. С. Динаміка розвитку підприємств-виробників альтернативної енергії в Україні / О. С. Балан, Я. О. Попко // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2018. – № 1 (3). – С. 90-98. –Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/ejoru/2018/No1/90.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.1319790.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Шевченко А.А., к.е.н., доц.

Шутяк Д.В., здобувач

Одеський державний аграрний університет

З кожним днем сучасний світ розвивається в різних сферах життя, тому для нашої країни є необхідністю перейти на інноваційну модель функціонування та розвитку аграрної сфери господарства. Це зумовить посилення конкурентної боротьби на ринку аграрної продукції та інтеграції України у міжнародний економічний простір.

Першим вченим, який запровадив термін «інновації» був Йозеф Шумпетер. За його словами «інновація - це нове поєднання факторів виробництва, а саме нових і поліпшених продуктів і процесів; застосування технологій до нових галузей; отримання нового джерела сировини або напівфабрикатів; освоєння нових ринків збуту; нових організаційних форм виробництва та управління» [1]. Інновації – новостворені або кардинально удосконалені новації, які за ступенем впливу на результати діяльності суб'єктів господарювання принципово відрізняються від існуючих аналогів або ж не мають аналогів взагалі [5].

Сутність інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки полягає у розробці і впровадженні в аграрну сферу новітніх методів ведення господарства, застосуванні сучасної техніки, використанні нової кадрової політики [3].

В аграрній сфері основним фактором виробництва є земля, тому ця сфера виробництва має низку специфічних особливостей. До основних особливостей формування і розвитку інноваційного процесу у сільському господарстві відносяться наступні: значні відмінності регіонів країни за природно-кліматичними умовами і спеціалізації виробництва; різноманітність видів виробленої сільськогосподарської продукції, продуктів її переробки, істотна різниця в технології обробки продукції, утримуванні і годівлі тварин; наявність великої різноманітності типів виробництва за різними організаційно-правовими формами та формами власності, розмірами; велика залежність технологій виробництва в сільському господарстві від природно – кліматичних умов, дорожньо-транспортних мереж, віддаленості від постачальницьких центрів і ринків збуту продукції; відособленість сільськогосподарських товаровиробників; різний соціально-освітній рівень робітників сільського господарства; відсутність чіткого і науково – обумовленого організаційно – економічного механізму передачі досягнень науки сільськогосподарським товаровиробникам і як наслідок, суттєве відставання галузі по освоєнню інновацій у виробництві; великий час від впровадження інновацій до моменту отримання результату; диспаритет цін на промислову і сільськогосподарську продукцію [4].

На відміну від інших галузей, в аграрному секторі процес розробки інновацій відбувається більш повільно. Так, внаслідок суттєвої тривалості етапів розробки й апробації інновацій результати фундаментальних наукових досліджень у селекції сільськогосподарських культур дають максимальну віддачу через 15–20 років після початку їх фінансування, а в селекції порід тварин – через 20–30 і більше років [5].

Зазначимо, що рівень інноваційного розвитку підприємства залежить від якості всіх сфер інноваційної діяльності:

1. Біологічних - виведення нових сортів сільськогосподарських рослин.
2. Технічних - використання нових видів устаткування, техніки та обладнання.
3. Технологічних – нові технології вирощування та оброблення сільськогосподарських культур.
4. Хімічних – нові види добрив.
5. Економічних – нові форми організації підприємства та механізми інноваційного розвитку підприємства.
6. Соціальних - сприятливі умови для життя, праці й відпочинку сільського населення.
7. Управлінських – нові форми організації праці.
8. Маркетингових – вихід на нові ринки, розширення асортименту продукції, проходження сертифікації та стандартизації продукції, підвищення якості продукції та послуг [1].

Економічною сутністю впровадження інновацій є те, що будь яка продуктивна діяльність, вимагає матеріальних, фінансових і інтелектуальних ресурсів. Джерелами фінансування інноваційної діяльності є інвестиції, які позитивно впливають на впровадження інноваційних розробок. Але обсяг ресурсів у сільському господарстві дуже обмежений, тому інвестиції в основний капітал і фінансування, формування оборотних коштів необхідно сконцентрувати в аграрних підприємствах, в яких процес виробництва буде здійснюватися на інноваційній основі. Ці заходи допоможуть зменшити фінансові, сировинні ресурси та сприятимуть підвищенню економічного потенціалу агросистем.

Ми погоджуємось, що основними чинниками, які стимулюватимуть активність впровадження інновацій в аграрній сфері є:

- економічна та політична стабільність;
- досконала законодавча база;
- наявність власних фінансових, матеріально-технічних ресурсів та можливість залучення зовнішніх інвестицій;
- високий фаховий рівень кадрового складу;
- наявність сучасної інформаційної системи, що може забезпечити збір, зберігання та надання корисної інформації про наявність наукових розробок;
- досконала система заходів, що мінімізують технологічні та інноваційні ризики;
- мотивація товаровиробників в освоєнні інновацій [2].

Ми вважаємо, що в сучасних умовах воєнного стану в Україні аграрії зіткнулись з необхідністю гнучко діяти і вирішувати питання з переорієнтацією «довоєнних» підходів до сучасних інноваційних. Тому їм необхідно терміново впроваджувати технологічні інновації: ГІС технології в сільському господарстві та GPS, супутникові знімки, дрони та інші аерофотознімки, додатки для лікування і годівлі тварин. Головними напрямками використання інновацій в аграрній сфері мають бути: селекція, генна інженерія та ГМО, органічне землеробство, мікрозрошення, нанотехнології.

Проведений аналіз літературних джерел дає змогу зробити висновок, що необхідність впровадження інновацій в агросферу є рушійною силою забезпечення розвитку економіки держави. Впровадження інновацій створює сприятливе середовище для ефективного використання ресурсного потенціалу та формує конкурентоспроможне виробництво. Тому майбутній розвиток України має здійснюватись тільки на інноваційній основі.

Список використаних джерел:

1. Желуденко К.В. Інноваційна діяльність як фактор забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2020. С.61 – 66 URL:http://bses.in.ua/journals/2020/49_2020/11.pdf
2. Надвиничний, С. А. Економічний розвиток аграрної сфери України на інноваційній основі. Економічний аналіз. Тернопіль, 2018. Том 28. № 4. С. 31-35. URL:<file:///C:/Users/%D0%94%D0%B0%D1%88%D0%B0/Downloads/1623-6565657104-1-PB.pdf>
3. Полегенька М. А. Особливості інноваційної діяльності в агропромислових підприємствах України. *Агросвіт* № 6, 2017. URL:http://www.agrosvit.info/pdf/6_2017/10.pdf
4. Сутність інновацій та інноваційного підприємництва, 2022 URL:<https://elearn.nubip.edu.ua/mod/book/tool/print/index.php?id=357299>
5. Шевченко А.А., Петренко О.П., Добрянська Н.А. Інноваційний розвиток аграрних підприємств. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2017. С. 200-213